

Sygn. akt I CSK 298/16

POSTANOWIENIE

Dnia 15 grudnia 2016 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Antoni Górski

w sprawie z powództwa M. Z.

przeciwko J. Z.

o zachowek,

na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej w dniu 15 grudnia 2016 r.,

na skutek skargi kasacyjnej pozwanego

od wyroku Sądu Apelacyjnego w (...)

z dnia 28 stycznia 2014 r., sygn. akt I ACa (...),

**odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania;
zasądza od pozwanego na rzecz powoda 7.200 (siedem tysięcy
dwieście) zł kosztów zastępstwa prawnego w postępowaniu
kasacyjnym.**

UZASADNIENIE

Skarga kasacyjna została ukształtowana w przepisach kodeksu postępowania cywilnego jako nadzwyczajny środek zaskarżenia, nakierowany na ochronę interesu publicznego przez zapewnienie rozwoju prawa, jednolitości orzecznictwa oraz prawidłowej wykładni, a także w celu usunięcia z obrotu prawnego orzeczeń wydanych w postępowaniu dotkniętym nieważnością lub oczywiście wadliwych, nie zaś jako ogólnie dostępny środek zaskarżenia orzeczeń umożliwiający rozpoznanie sprawy w kolejnej instancji sądowej. Koniecznej selekcji skarg pod kątem realizacji tego celu służy instytucja tzw. przedsądu, ustanowiona w art. 398⁹ k.p.c., w ramach której Sąd Najwyższy dokonuje wstępnej oceny skargi kasacyjnej. Ten etap postępowania przed Sądem Najwyższym jest ograniczony – co należy podkreślić – wyłącznie do zbadania przesłanek przewidzianych w art. 398⁹ § 1 pkt 1 - 4 k.p.c., nie zaś merytorycznej oceny skargi kasacyjnej. W razie spełnienia co najmniej jednej z tych przesłanek, przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania jest usprawiedliwione.

Pełnomocnik pozwanego J. Z. w skardze kasacyjnej wniesionej od wyroku Sądu Apelacyjnego w (...) z dnia 28 stycznia 2014 r. wniosek o przyjęcie jej do rozpoznania oparł na przesłance wskazanej w art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c.

Przez istotne zagadnienie prawne rozumie się problem o charakterze prawnym powstały na tle konkretnego przepisu prawa, mający charakter nowy i rzeczywisty w tym znaczeniu, że jego rozstrzygnięcie stwarza realne i poważne trudności, a którego wyjaśnienie ma znaczenie nie tylko dla rozstrzygnięcia przedmiotowej sprawy, ale także dla rozstrzygnięcia innych podobnych spraw (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 21 maja 2013 r., IV CSK 53/2013, nie publ.). Jeżeli w uzasadnieniu wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania skarżący powołuje się na występowanie w sprawie istotnego zagadnienia prawnego, powinien to zagadnienie precyzyjnie sformułować i wskazać argumenty, które prowadzą do rozbieżnych ocen (por. m.in. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 10 maja 2001 r. II CZ 35/01, OSNC 2002 nr 1, poz. 11).

Istotne zagadnienie prawne nie występuje, jeżeli Sąd Najwyższy w pewnej kwestii wyraził pogląd we wcześniejszym orzecznictwie, a nie zachodzą okoliczności uzasadniające zmianę tego poglądu.

Żadna z kwestii wskazanych w uzasadnieniu wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania nie odpowiada przesłance istotnego zagadnienia prawnego. W pierwszej kolejności należy zauważyć, że problem oceny zasad współżycia społecznego w sprawach o zachówek był wielokrotnie przedmiotem wykładni zarówno Sądu Najwyższego, jak i sądów powszechnych (zob. np. uchwałę Sądu Najwyższego z dnia 19 maja 1981 r., III CZP 18/81, OSNC 1981, nr 12, poz. 228; wyrok Sądu Najwyższego z dnia 7 kwietnia 2004 r., IV CK 215/03, nie publ.; wyrok Sądu Apelacyjnego w Lublinie z dnia 13 czerwca 2014 r., I Aca 820/13, nie publ.; wyrok Sądu Apelacyjnego w Poznaniu z dnia 9 maja 2013, I Aca 334/13, nie publ.). W wyroku z dnia 25 stycznia 2001 r., IV CKN 250/00, (nie publ.) Sąd Najwyższy podkreślił, że zachówek stanowi minimum zagwarantowanego udziału w spadku spadkobiercy ustawowemu i można pozbawić go tego udziału na podstawie art. 5 k.c. w sytuacjach rzeczywiście wyjątkowych. Ocena ta jest zawsze dokonywana *ad casum*, przy uwzględnieniu okoliczności konkretnego przypadku.

Odnosząc się do części wniosku dotyczącej problemu wydziedziczenia, należy podkreślić, że Sąd Apelacyjny w sposób stanowczy ustalił, że pozwany nie udowodnił, jakoby spadkodawca złożył oświadczenie o wydziedziczeniu. Ustalenie to zostało dokonane po przeanalizowaniu treści testamentu spadkodawcy. Argumentacja przedstawiona przez skarżącego nie dowodzi więc istnienia istotnego zagadnienia prawnego, a zmierza do polemiki z ustaleniami faktycznymi i oceną dowodów dokonaną przez Sąd Apelacyjny, co nie może odnieść skutku na etapie postępowania kasacyjnego (art. 398³ § 3 k.p.c.).

Trzecia z podniesionych przez skarżącego kwestii, sprowadzająca się do pytania, od jakiej chwili uprawnionemu przysługują odsetki za czas opóźnienia w spełnieniu świadczenia z tytułu zachowku była już przedmiotem rozważań Sądu Najwyższego. W wyrokach z dnia 17 września 2010 r., II CSK 178/10 (nie publ.), z dnia 7 lutego 2013 r., II CSK 403/12 (nie publ.), z dnia 6 marca 2014 r., V CSK 209/13 (nie publ.), z dnia 25 czerwca 2015 r., III CSK 375/14 (nie publ.) i z dnia 24 lutego 2016 r., I CSK 67/15 (nie publ.) Sąd Najwyższy podkreślał, że przepisy

normujące zachówek nie określają terminu wymagalności roszczenia i termin ten nie wynika również z właściwości zobowiązania, wobec czego świadczenie z tytułu zachowku powinno być spełnione - zgodnie z art. 455 k.c. - niezwłocznie po wezwaniu dłużnika do wykonania. Przyjmował w związku z tym, że stan opóźnienia może nastąpić przed określeniem przez sąd wysokości zachowku, czyli w chwili poprzedzającej chwilę wyrokowania (zob. także najnowszy wyrok Sądu Najwyższego z dnia 22 czerwca 2016 r., III CSK 279/15, nie publ.).

Z przytoczonych względów należało odmówić przyjęcia skargi kasacyjnej do merytorycznego rozpoznania (art. 398⁹ § 2 k.p.c.)

Na wniosek powoda zawarty w odpowiedzi na skargę kasacyjną Sąd Najwyższy orzekł o kosztach postępowania kasacyjnego na podstawie art. 98 § 1 i 3 k.p.c., art. 108 § 1 k.p.c. w zw. z art. 391 § 1 k.p.c. i art. 398²¹ k.p.c. oraz § 2 pkt 7 w zw. z § 10 ust. 4 pkt 2 Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie (Dz.U. z 2015 r., poz. 1800).